

Kalaycı-Kırlıoğlu, H.İ., Daşbaş, S. ve Karakuş, Ö. (2020). Sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluk ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 793-822.

Araştırma

Makale Geliş Tarihi: 24.12.2019
Makale Kabul Tarihi: 28.04.2020

SOSYAL HİZMET UYGULAMASINDA MESLEKİ UYGUNLUK ÖLÇEĞİ: GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK¹

The Professional Suitability Scale in Social Work Practice: Validity and Reliability

Huriye İrem KALAYCI KIRLIOĞLU*

Serap DAŞBAŞ**

Özlem KARAKUŞ**

* Dr., Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, hurirkal@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8352-8868>

** Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, gserap@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0969-6393>

*** Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, ozikarakus@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9375-559X>

ÖZET

Mesleki uygunluk kavramı son yıllarda üzerinde oldukça durulan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürde tartışılan bir konu olmasına rağmen ülkemizde sosyal hizmet mesleği için mesleki uygunluğu ölçen bir değerlendirme aracı ve buna bağlı çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu çalışmanın amacı Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamaktır. Araştırma, tarama modelinde yapılmıştır. Araştırmada amaçlı ve uygun örneklem yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Tam ve diğerleri (2013) tarafından yurt dışında geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Ölçeğin dil, yapı, benzer ölçekler, madde istatistikleri, zamana karşı değişmezlik gibi çeşitli faktörlerden açısından değerlendirildiğinde geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır. Çalışma kapsamında uyarlanan ölçeğin özellikle sosyal hizmet bölümü öğrencileri gibi farklı örneklem gruplarında uygulanması ve belirli alanlarda sosyal hizmet iş başvurularında değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Ölçek uyarlama, sosyal hizmet, mesleki uygunluk, geçerlilik, güvenilirlik

¹ Bu çalışma "Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk, Genel Öz Yeterlilik ve Mesleki Doyum İlişkisi" başlıklı doktora tezinin bir bölümünden oluşmaktadır.

ABSTRACT

The concept of professional suitability has emerged as a highly emphasized concept in recent years. Although it is a subject discussed in the literature, there is no evaluation tool and related studies that measure professional suitability in the social work profession in our country. The aim of this study is to adapt the Professional Suitability Scale in Social Work Practice to the Turkish language. The research was carried out in the scanning model. Purposive and convenience sampling methods were used in the research. Within the scope of the research, an adaptation of Professional Suitability Scale in Social Work Practice were carried out that validity and reliability studies were made by Tam et al. (2013). It is determined that this scale is valid and pretty reliable in regards to language, structure and similar scales, and it does not show an alteration time-wise. It is suggested that the scale adapted within the scope of study to be applied especially in different sample groups such as social work department students, and specific areas during social work job applications.

Key words: Scale adaptation, social work, professional suitability, validity, reliability

GİRİŞ

Bir meslek olarak sosyal hizmetin tarihsel süreci incelendiğinde uzun bir geçmişe sahip olmamasına rağmen (Zastrow, 2013); günümüzün değişen ve karmaşık toplum yapısı içinde her daim ihtiyaç duyulan bir meslek haline geldiği belirtilmektedir (Sheafor ve Horejsi, 2014). 2014 yılında yapılan ve kabul gören tanıma göre sosyal hizmet uygulama yönü ağır basan bir meslektir (IFSW-IASSW, 2014). Tanıma ek olarak uygulamalı bir meslek olan sosyal hizmet, uygulama alanında pek çok disiplinden yararlanırken merkezine bireyi ve bireyin iyilik halini koymaktadır.

Sosyal hizmet uygulayıcısı konumunda olan uzmanların mesleğin uygulama boyutunda bahsi geçen tüm boyutlarını göz önünde bulundurmaları beklenmektedir. Bu noktada mesleğin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının uygulama aşamasında kullanabilecekleri teorik bilgiyi edinecekleri bir eğitim sürecinden geçmeleri ve edindikleri bilgiyi uygulamaya aktarabilmeleri gerekmektedir. Ülkemizde ve dünyada sosyal hizmet mesleğine duyulan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Bununla birlikte mesleğin uygulayıcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki uygunluğunu değerlendirmek önem arz etmektedir. Bu kapsamda araştırma ile ilgili Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 27.12.2017 tarih, 2274 sayı ve 2017/66 karar no ile izin alınmıştır.

Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Toplumsal yaşam içerisinde iş bölümünün önemli bir yer tuttuğu, buna bağlı olarak iş bölümünün gerçekleştirilmesinde de mesleklere ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Berg vd., 2008; Ceylan vd., 2016). Mesleğin ne olduğu tanımlanmaya çalışıldığında

içerisinde eğitim, bilgi ve beceri, mal ya da hizmet üretimi, para kazanma ve kuralları olan bir işten bahsedilmektedir (TDK). Sosyal hizmet, eklektik bilgi temeline dayanan ve pek çok kuram ve yöntemden yararlanan, bireyi yalnızca kendi benliğiyle değil içinde bulunduğu çevre ve ilişkili sistemler ile çok boyutlu değerlendiren bir meslektir. Bu mesleğin uygulayıcıları da sosyal hizmet uzmanlarıdır.

Ülkemizde ve dünyada bireyin doğumundan ölümüne kadar olan tüm yaşam dönümlerinde ve olaylarında sosyal hizmet mesleğine artan bir ihtiyaç olduğu dikkat çekmektedir. Bu ihtiyacı karşılamak üzere son yıllarda özellikle ülkemizde çeşitli eğitim derecelerinde pek çok üniversitede sosyal hizmet eğitimi vermeye devam edilmektedir. Sayıca her geçen gün artan örgün eğitime ek olarak açık öğretim fakültelerinde de sosyal hizmet mesleğine yönelik eğitim programları açılmaktadır. Böylesine hızlı ve devam eden bir değişim sürecinde mesleğin etik ilke ve değerleriyle uygulamaya aktarılması, bilgi temelinin beceri ve değer temeli ile bütünleştirilmesi ve uygulama alanlarında bireyle temas eden meslek elemanlarının bu noktada mesleki uygunluğunun değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Macdonald (1995), mesleki uygunluğu ölçmeye dair bir araç geliştirmeye yönelik teorik desteğin Emile Durkheim'ın işlevselci teorisine dayandığını ve buna göre meslekler arasında iş ayrımı yapılması ve her mesleği bir diğerinden ayıran özelliklerin ortaya konması gerektiğini belirtmektedir.

“Mesleki uygunluk” kavramı son yıllarda üzerinde oldukça durulan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yurt dışında verilen sosyal hizmet eğitime bağlı olarak bu kavram üzerinde duran ve sosyal hizmet mesleği özelinde mesleki uygunluğu belirlemeye yönelik yapılan bazı çalışmalar bulunmaktadır (Lyons, 1997; Barlow ve Coleman, 2003; Tam, 2003, 2004; Tam ve Kwok, 2007a, 2007b; Brear vd., 2008; Tam ve Coleman, 2009a, 2009b, 2011; Tam vd., 2012; Tam vd., 2013). Ayrıca literatürde sosyal hizmet uygulaması için mesleki uygunluk kriterlerini inceleyen çalışmalar da dikkat çekmekte ve bu çalışmalarda sosyal hizmet uygulaması için mesleki uygunluk kriterlerinin öz farkındalık, sosyal hizmet etiğine bağlılık, mesleki bilgi, uygulama ve teoriyi birleştirme becerisi, kişiler arası beceriler, iletişim becerileri, öğrenme isteği ve eleştirel düşünme olarak sıralanabildiği görülmektedir (Koerin ve Miller, 1995; Ryan ve diğ., 1997; Miller ve Koerin, 1998; Barlow ve Coleman, 2003; Lafrance ve diğ., 2004; Tam ve Coleman, 2009b; Berkün, 2010; Gökçearsan-Çifci ve Gönen, 2011; Erbay ve Sevin, 2013; Zengin ve Altındağ, 2016; Başer ve Kırlıoğlu, 2019; Kırlıoğlu, 2019; Uzunasan ve Gökçearsan-Çifci, 2019; Kırlıoğlu, 2020). Bu mesleği icra edecek meslek elemanlarının mesleki uygunluğunu değerlendirebilmek için Tam ve diğerleri

(2013) tarafından toplumsal bilinç, etik uygunluk, uygulama uygunluğu ve kişisel uygunluk olarak belirtilen dört boyut olduğu vurgulanmaktadır. Buna göre, sosyal hizmet uygulamasında yer alacak olan sosyal hizmet uzmanlarının mesleğin etik ilke ve değerleri ile toplumsal değerleri ve kişisel özelliklerini bütünleştirip sosyal hizmetin bilgi, beceri, değer temelini uygulama aşamasına aktarabilmeleri önemli görülmektedir.

Sosyal hizmet mesleği daha önce de vurgulandığı gibi bireyi odağına alan bir meslek ve disiplindir. Bu noktada, bireyle doğrudan temas kurarak meslek elemanının profesyonel bilgi birikimi sağlayacak bir eğitim sürecinden geçmesi gerekmektedir. Ülkemizde lisans düzeyi dışında ön lisans ve lisansüstü düzeylerde de sosyal hizmet eğitimi verilmektedir. Bu eğitim sürecinde geneli yaklaşım esas alınmakta, her bir meslek elemanının aile, çocuk, yaşlı, engelli, adli, tıbbi vb. sosyal hizmet alanlarında çalışabilecek yeterli bilgi temelini sahip olduğu düşünülmektedir. Özellikle lisans eğitimi süresince sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin farklı alanlarda uygulama deneyimleri kazanmaları ve buna yönelik olarak uygulama dersi kapsamında müracaatçılar ile profesyonel ilişki kurmaya başladıkları bilinmektedir. Bu aşamada, öğrencilerin uygulamaya çıkana kadar aldıkları teorik eğitimin ve kişilik özelliklerinin sosyal hizmet mesleğinin etik değerleri ile bütünleştirip bütünleştirmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Yurt dışında bu değerlendirmeye yönelik olarak “gatekeeping (meslek koruyuculuğu)” adı verilen bir sistem olduğu belirtilmektedir. Sosyal hizmet eğitiminde meslek koruyuculuğu (gatekeeping) şöyle açıklanmaktadır: *“Meslek koruyuculuğu (gatekeeping) uygulamaya hazır olan ve olmayan öğrencilerin ayrımını yapabilmek için profesyonel bir sorumluluktur. Amacı, kamu güvenliğini ve sosyal hizmet mesleğinin itibarını korumak olmalıdır. Öğrenciler için yapıcı ve anlamlı olmalı ve gerektiğinde sosyal hizmet uygulaması için henüz uygun olmayan öğrencileri değerlendirmelidir. Eğer sosyal hizmet uygulaması için bu değerlendirmede uygun görülmeyen öğrenciler varsa onlar için ileride daha güçlü olabilecekleri kariyer planlamaları yapılmalıdır”* (Tam, 2004; Tam ve Kwok, 2007a). Meslek koruyuculuğu (gatekeeping) sistemi bireysel olarak öğrencilerin gerekli bilgi, beceri ve uygulama yeterliliğine sahip olup olmadıklarını belirlemeye yardımcı olurken, aynı zamanda niteliksiz olarak görülen öğrencilerin uygulama alanına girmesini engellemesiyle sosyal hizmet eğitiminde gerekli bir sistem olarak belirtilmektedir (Cole ve Lewis, 1993; Tam ve Kwok, 2007a). Bu açıklamadan hareketle, “meslek koruyuculuğu (gatekeeping)” kavramı için mecazi bir karşılık olarak “eşik bekçiliği” demek yanlış olmayacaktır. Literatürde sosyal hizmet bölümlerinin mesleğin kapısını koruma konusunda

sorumlulukları olduğu açıkça belirtilmektedir (Cobb ve Jordan, 1989; Cole ve Lewis, 1993; Moore vd., 1998; Moore ve Urwin, 1990; Ryan vd., 1997). Bu sistemle sosyal hizmet uygulaması için uygun görülmeyen öğrencilerin “sosyal hizmet mesleğinin kapısı”ndan geçmelerinin uygun olmadığı anlamı çıkarılabilmektedir.

Araştırmanın çeşitli aşamalarında yapılan literatür taramasında dünyada tartışılan bir konu olmasına rağmen ülkemizde sosyal hizmet mesleği için mesleki uygunluğu ölçen bir değerlendirme aracı ve buna bağlı çalışmaya rastlanmamaktadır. Ülkemizde sosyal hizmet eğitimi yaygın olarak verilmektedir. Eğitimin çıktısı olarak da alanda uygulama yapan sosyal hizmet uzmanı sayısının yıllara göre ciddi bir artış içerisinde olduğu söylenebilir. Buna dayanarak sosyal hizmet gibi doğrudan insanla temas eden ve insana hizmet eden bir mesleğin uygulayıcıları için mesleki uygunluk konusunda değerlendirme yapmak önemli görülmektedir.

Araştırma sürecinde Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Türkçe literatüre kazandırılmasının, ülkemizde sosyal hizmetin eğitim sürecini şekillendirebileceği düşünülmektedir. Söz konusu ölçeğin özellikle sosyal hizmet eğitimi devam eden lisans öğrencileri üzerinde, alan uygulamasına çıkmadan önce, uygulanabileceği, böylelikle öğrencilerin belirli noktalardaki eksikliklerinin mezun olmadan önce giderilebileceği ve uygulama sürecine meslek elemanı olarak başladıklarında daha güçlü uygulayıcılar olabilecekleri öngörülmektedir. Alanda uygulama yapan sosyal hizmet uzmanları için de ölçeğin alt boyutlarında yer alan başlıklar açısından değerlendirilebilecekleri bir ölçme aracı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ölçeğin sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğu değerlendiren ve Türkçeye kazandırılan tek ölçme aracı olması nedeniyle, belirli sosyal hizmet alanlarında meslek elemanı alımında bir değerlendirme kriteri olarak tercih edilebileceği de düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı yurt dışında sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunluğunu ölçen ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış bir ölçeği Türkçeye uyarlamaktır.

YÖNTEM

Araştırma deseni

Tarama ve deneme modelleri olarak ikiye ayrılan araştırma modellerinden çalışma için tarama modeli tercih edilmiştir (Karasar, 2015).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılmak üzere Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğunu ölçmek amacıyla Tam ve diğerleri (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlilik-güvenirlik çalışmasının sosyal hizmet uygulaması yapmakta olan sosyal hizmet uzmanlarıyla yapılması kararlaştırılmıştır. Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği 22 soruluk bir ölçektir. Söz konusu ölçek, 4 alt boyuttan oluşmakta olup 1-7 arasında değişen cevap seçeneklerine sahiptir. Bir uçta "Kesinlikle Katılmıyorum" diğer uçta ise "Kesinlikle Katılıyorum" yer almakta ve katılımcılardan maddeleri 1'den 7'ye kadar puanlamaları beklenmektedir. Ölçekte ters soru bulunmamaktadır. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin toplam veya alt puan ölçekleri Hudson (1982)'nin geliştirdiği toplam puan formülüyle hesaplanmaktadır. Bu formül şöyle belirtilmektedir:

$$S = (\Sigma X - N) (100) / [(N)(6)].$$

Buna göre;

S, ölçekten elde edilen toplam puanı; N, ölçek maddelerinin sayısını; ΣX ise maddelerden elde edilen toplam puanı ifade etmektedir. Hudson (1982) formülü ölçeklerden alınan puanı 100'lük sisteme döndürmektedir. Böylece alınan puanların yorumlanmasını kolaylaştırmaktadır. Ölçekteki toplam puan yükseldikçe, bu maddelerle sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunluğun daha güçlü tanımlandığı varsayılmaktadır (Tam vd., 2013). Ayrıca ölçek sahibinden ölçeğin kullanımıyla ilgili gerekli izinler alınmıştır.

Çizelge 1. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği

Boyutlar	Maddeler
Toplumsal Bilinç (TB) (Social Consciousnes)	20, 12, 9, 4
Etik Uygunluk (EU) (Ethical Suitability)	15, 6, 14, 10, 13, 21, 17
Uygulama Uygunluğu (UU) (Practice Suitability)	11, 5, 19, 1, 16, 8, 18, 3
Kişisel Uygunluk (KU) (Personal Suitability)	7, 2, 22

Tam ve diğerleri (2013) tarafından geliştirilen Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak için ölçüt geçerliliği olarak içeriği sosyal hizmet uygulaması ile örtüşen, Pamukçu ve Demir (2013) tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılmış olan Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Bandura'nın, bireylerin kendi beceri ve yeteneklerinin motivasyonlarını ve davranışlarını etkilediğini öne sürdüğü ve bunu "öz-yeterlilik" olarak tanımladığı belirtilmektedir (Pamukçu ve Demir, 2013). Larson (1998) ve Larson ve diğerleri (1992), eğitimde öz-yeterliliği yüksek olan danışmanlar yetiştirmenin önemi üzerinde durmakta ve bunları şöyle sıralamaktadırlar:

İlk olarak öz-yeterlilik, bireylerin sergilediği başarılı performans ile danışmanlarına etkili bir hizmet sunmalarında çok önemlidir.

Öz-yeterlilik, meslek elemanının kariyer hedefleri ve mesleğine bağlılığı, ilgisi açısından yine önem arz etmektedir.

Uygulamaya dayalı meslekler olarak psikolojik danışmanlık ve sosyal hizmetin mesleki eğitim sürecinde yeterlilik temelli eğitimin önemi konusunda benzerlikler olduğu anlaşıldığından bu ölçeğin ölçüt geçerliliği için kullanılabileceği düşünülmüştür.

Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği ile ilgili gerekli bilgiler Çizelge 2'de verilmektedir. İlgili yazarlardan ölçek kullanımı ile ilgili gerekli izin alınmıştır. 0-9 arasında değişen cevaplama sistemi bulunmaktadır. 0 rakamı hiç güvenmiyorum tarafını temsil ederken 9 rakamı tamamen güveniyorum tarafını temsil etmektedir. Bu nedenle de puanlama 0-369 arasında değişmektedir. Yüksek puanlar yüksek öz yeterlilik anlamına gelmektedir.

Çizelge 2. Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği'nin alt boyutlarına ilişkin bilgiler

BOYUTLAR	SORULAR
Yardım Becerileri ve Öz-Yeterliği	15 Soru
Oturum Yönetmeye İlişkin Öz-Yeterlik	10 Soru
Psikolojik Danışma Sürecindeki Zorluklara İlişkin Öz-Yeterlik	16 Soru

Çalışma Grubu

Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılırken her bir analizde farklı örneklem grubu kullanılmıştır. Buna göre; ölçeğin geçerlilik çalışmasında içerik geçerliliği için 6 akademisyenin görüşü alınmıştır.

Literatürde yapı geçerliliği için örneklemin belirlenmesi ile ilgili görüş farklılığı olsa da (Waltz vd., 2010) ölçek madde sayısı üzerinden giden bir hesaplama yöntemi üzerinde durulmaktadır (Andrew vd., 2011; Kline, 2015). Bu yöntem her bir madde için en az 10 katılımcıya ulaşılmasıdır. Buna bağlı olarak en az 220 sosyal hizmet uzmanına ulaşılması gerekmektedir. Ancak geçerlilik ve güvenilirlik için yararlı olacağı düşüncesi (Bilge, 2006; Bilge ve Çam, 2008) ile bu sayı aşılarak yapı geçerliliği için 271 sosyal hizmet uzmanına ulaşılmıştır. Benzer ölçekler geçerliliği 81 sosyal hizmet uzmanının katılımıyla gerçekleştirilmiş ve ölçeğin geçerlilik aşaması tamamlanmıştır.

Geçerlilik aşamasından sonra güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılık analizlerinde 255 sosyal hizmet uzmanına ulaşılmıştır. Zamana karşı değişmezlik için de 54 sosyal hizmet uzmanına ulaşılmış ve ölçeğin güvenilirlik analizleri tamamlanmıştır.

Dil Geçerliliği

Bu aşamada ölçek orijinal dilinden Türkçeye çevrilmiştir. Bu yöntemde Aksayan ve Gözüm (2002)'ün belirttiği üzere birbirinden bağımsız üç çevirmen, beş sosyal hizmet doktora mezunu ve bir sosyal hizmet yüksek lisans mezunu tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Bu çevirilerdeki ifadelerden orijinal İngilizce ifadelerle karşılık gelen ve en doğru anlamı veren maddelere Tez İzleme Komitesi üyeleri ile birlikte karar verilmiştir. Karar verilen maddeler Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki öğretim üyesi tarafından gözden geçirilmiştir. Türkçeye çevrilen ölçek maddeleri iki çevirmen tarafından tekrar orijinal diline çevrilmiştir. İki bağımsız çevirmen tarafından oluşturulan yeni İngilizce formlar orijinal İngilizce formu oluşturan yazara gönderilmiş ve değerlendirmesi istenmiştir. Bu aşamadan sonra, gerekli düzeltmeler yapılmış ve ölçek içerik geçerliği için en az sosyal hizmet yüksek lisans mezunu 6 akademisyene gönderilmiştir. Akademisyenlerden her bir maddenin çevirisini inceleyerek 1-10 arasında puanlamaları istenmiştir. Elde edilen puanlar Kendall Uyuşum Katsayısı (Field, 2005) ile analiz edilmiştir. Analiz ile birlikte dil geçerliliği tamamlanmıştır.

Ön uygulama için 9 sosyal hizmet uzmanından ölçek ile ilgili olarak değerlendirme yapmaları istenmiştir. Öneriler sonunda ölçeğin son haline ulaşılmıştır (Aksayan ve Gözüm, 2002).

Pilot Uygulama Aşaması

Ölçeğin dil geçerliği tamamlandıktan sonra geçerlik-güvenirlik çalışmasına geçmeden önce uygulamadaki örnekleme aynı özellikleri taşıyan 120 sosyal hizmet uzmanı ile pilot uygulama yapılmıştır. Bu aşamada korelasyon değerlerinin 0,30'un (değerlerin 0,613 ile 0,833 arasında değişiklik gösterdiği) ve alpha değerinin 0,7'nin üzerinde (alpha=0,965) olması gerekmektedir.

Çizelge 3. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin pilot uygulamasına ilişkin bilgiler (n=120)

Maddeler	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde Ölçek Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alphası
M1	120,59	408,193	0,764	0,963
M2	121,32	411,801	0,663	0,964
M3	120,56	408,686	0,833	0,962
M4	121,19	406,694	0,624	0,965
M5	120,98	410,386	0,788	0,962
M6	120,83	412,997	0,701	0,963
M7	121,29	412,696	0,695	0,963
M8	121,26	408,496	0,712	0,963
M9	121,47	410,705	0,613	0,965
M10	120,10	413,654	0,808	0,962
M11	120,92	408,884	0,793	0,962
M12	121,23	410,546	0,617	0,964
M13	120,92	413,640	0,729	0,963
M14	120,78	406,188	0,789	0,962
M15	120,46	411,629	0,776	0,963
M16	120,97	409,024	0,721	0,963
M17	120,74	410,613	0,737	0,963
M18	120,73	410,520	0,786	0,962
M19	120,73	405,222	0,833	0,962
M20	121,15	408,885	0,716	0,963
M21	120,88	410,524	0,773	0,963
M22	120,59	408,193	0,764	0,963

Alpha=0,965

Psikometrik Özelliklerin İncelenmesi (Geçerlilik–Güvenirlik)

Ölçek geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarında önerilerin çeşitli yöntemler bulunmaktadır (Aksayan ve Gözüm, 2002; Gözüm ve Aksayan, 2003). Bu çalışmada literatürde yaygın bir şekilde kullanılan gelen yöntemler tercih edilmiştir. Örneğin içerik geçerliliği için Kendall Uyuşum Katsayısı (n=6), yapı geçerliliği için Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) (n=271), benzer ölçekler geçerliliği için Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği

(n=81) tercih edilmiştir. Diğer taraftan güvenilirlik (n=255) için ise Guttman Split-half, madde-toplam korelasyonu, Alpha katsayısı, Spearman–Brown güvenilirlik Katsayıları ve zamana karşı değişmezlik (n=54) için korelasyon katsayısı tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği online olarak web tabanında hazırlanmıştır. Katılımcılar aranarak ya da WhatsApp uygulaması ile kendileri ile iletişime geçilerek çalışmaya katkı sunup sunamayacakları sorulmuştur. “Evet” yanıtı veren katılımcıların e-posta adreslerine veya WhatsApp uygulamasına link gönderilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Parametrik ya da parametrik olmayan testlere karar verilirken normal dağılım testi yapılmıştır. Normal dağılıma karar verilirken Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk ve Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Skewness ve Kurtosis değerleri incelenmiştir. Değerlerin $\pm 1,5$ arasında olması normal dağılım için ölçüt kabul edilmiştir. Analizler için LISREL 8.80 ve IBM SPSS Statistics 20.0 programları kullanılmıştır.

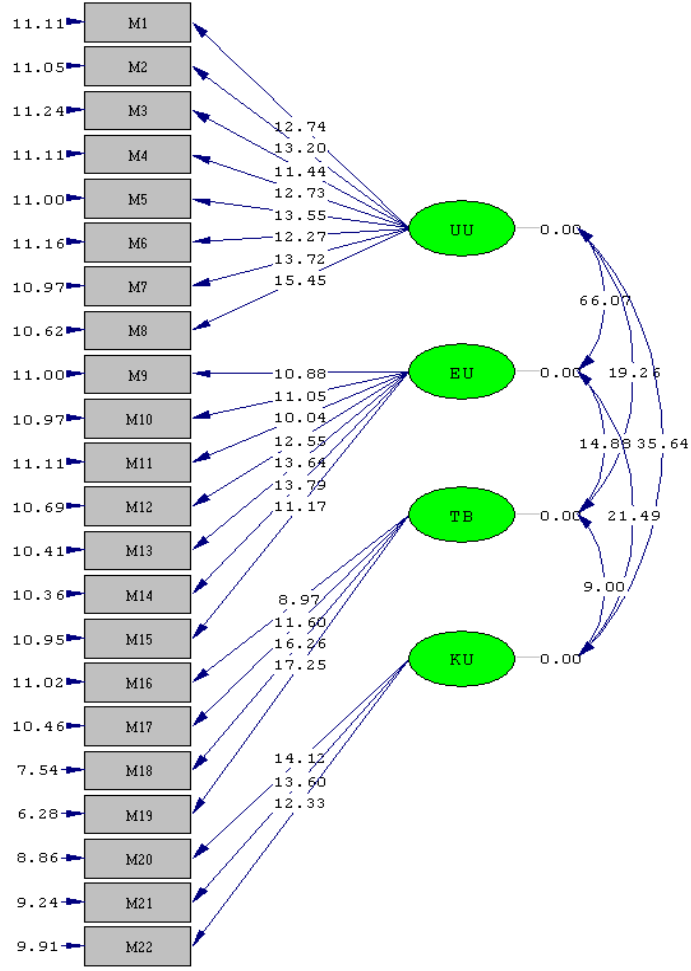
BULGULAR

Dil geçerliliği

Ölçeğin akademisyen görüşüne dayalı en yüksek puan ortalamasına sahip maddeleri arasında M7 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$); M14 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$); M20 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$); M21 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$) ve M22 ($\bar{x}=10,00\pm 0,00$) bulunmaktadır. Tüm akademisyenler bu maddelere 10 puan vermişlerdir. Ölçeğin akademisyen görüşüne dayalı en düşük puan ortalamasına sahip maddeleri arasında M5 ($\bar{x}=8,60\pm 1,34$); M9 ($\bar{x}=8,60\pm 0,89$) ve M16 ($\bar{x}=8,60\pm 1,67$) bulunmaktadır. M5 maddesi için verilen en küçük puan 7 iken en yüksek puan 10'dur. M9 maddesi için verilen en küçük puan 8 iken en yüksek puan 10'dur. M16 maddesi için verilen en küçük puan 6 iken en yüksek puan 10'dur. Elde edilen puanlar Kendall Uyuşum Katsayısı ile analiz edilmiştir ve Kendall's $W=.296$; $p=0,73$; $\chi^2=31.066$; $SS=21$ sonuçları elde edilmiştir. Anlamlı bir farklılığın çıkmaması uzmanlar arasında görüş birliği olduğu anlamına gelmektedir.

Yapı geçerliliği

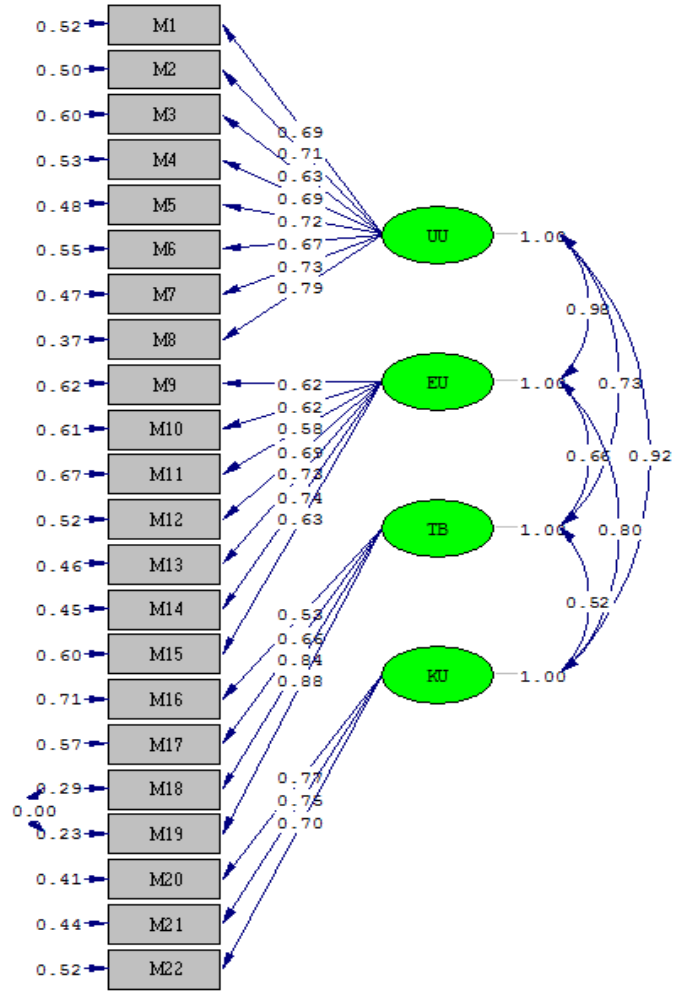
Tam ve arkadaşları tarafından ortaya konan yapının test edilmesi için Doğrulayıcı Faktör Analizi kullanılmıştır.

Chi-Square=529.73, df=202, P-value=0.00000, RMSEA=0.078

Şekil 1. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne ait birinci düzey DFA sonuçlarının t değerleri

DFA sonuçlarında öncelikle t değerleri incelenmiştir. t değerleri ile ilgili kırmızı ok bulunmaması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile kırmızı ok t değerlerinin 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığını göstermektedir. t değerlerinin $p < 0,05$ için 1,96 ve üstü; $p < 0,01$ için 2,56 ve üstü değere sahip olması gerekmektedir. Yapılan DFA'da faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerinin hepsinin $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir.

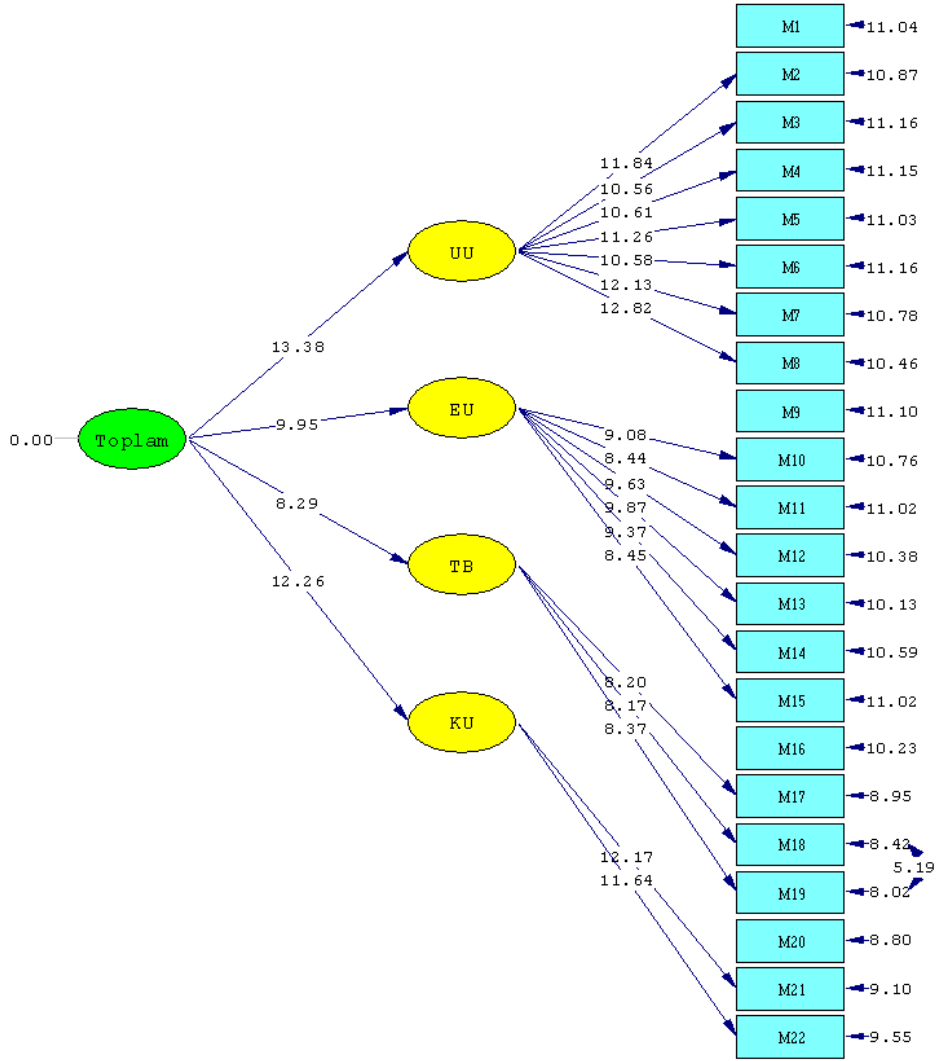

Şekil 2. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne ait birinci düzey DFA sonuçları

Çizelge 4. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne ait birinci düzey DFA sonuçları (n=271)

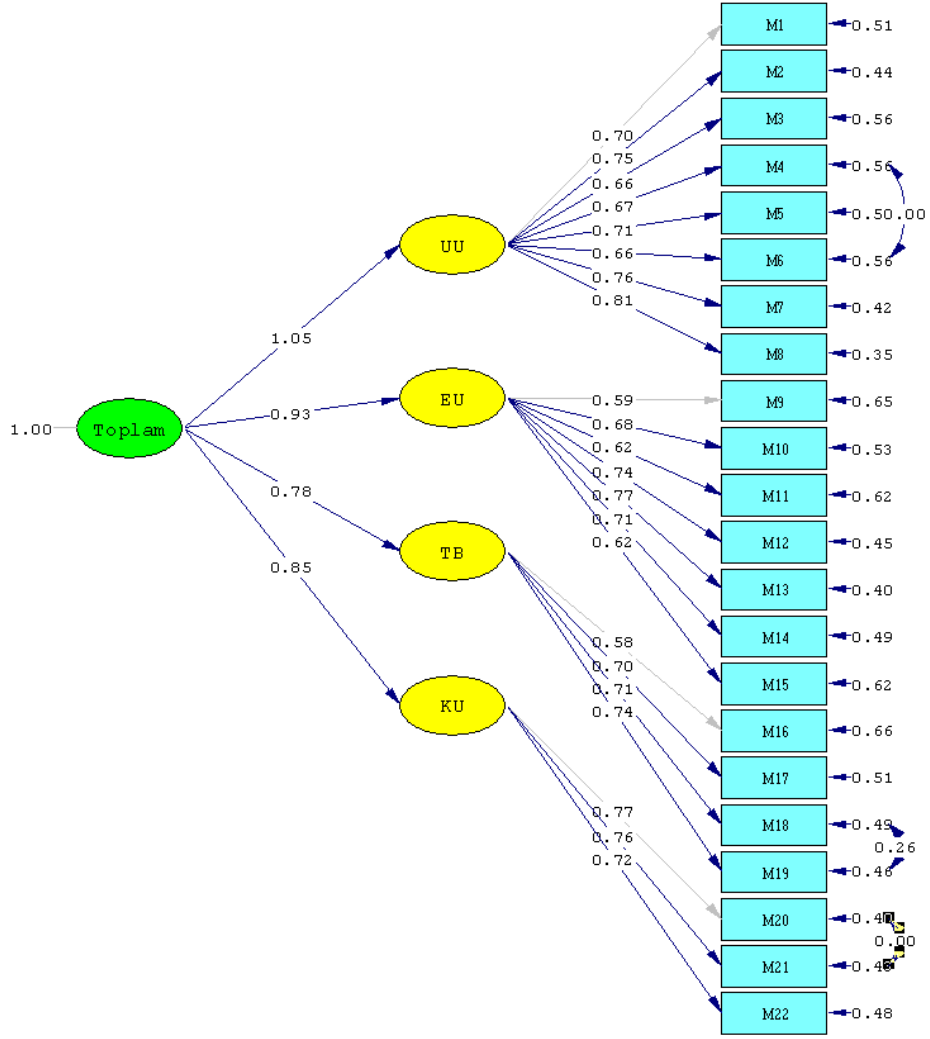
Uyum Ölçütleri	Değer	Referans Değerler	
		Kabul Edilebilir Değerler	İyi Uyum Değerleri
X ² (Ki-Kare)	529,73	-	-
Sd (Serbestlik Derecesi)	202	-	-
X ² /Sd	2,622	<5	<2
IFI	0,970	>0,90	>0,95
RMSEA	0,078	<0,10	<0,08
RMR	0,073	<1,0	<0,5
SRMR	0,056	0,05-0,10	0,00-0,05
CFI	0,970	>0,90	>0,95
PGFI	0,680		>0,50
PNFI	0,840		>0,50

Şekil 2'de görüldüğü üzere Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin birinci düzey DFA analizinde modifikasyon önerileri doğrutusunda M18 ile M19 arasında modifikasyon yapılmıştır. Tam ve arkadaşları (2013) tarafından ortaya konan dört faktörlü yapının model uyumunun ve model uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir. X²/Sd ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir değerler arasında olduğu RMSEA, RMR, IFI, CFI, PGFI ve PNFI değerlerinin iyi uyum değerleri arasında olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne ait ikinci düzey DFA sonuçlarının t değerleri

DFA sonuçlarında öncelikle t değerleri incelenmiştir. t değerleri ile ilgili kırmızı ok bulunmaması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile kırmızı ok t değerlerinin 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığını göstermektedir. t değerlerinin $p < 0,05$ için 1,96 ve üstü; $p < 0,01$ için 2,56 ve üstü değere sahip olması gerekmektedir. Yapılan DFA'da faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerinin hepsinin $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir.

Chi-Square=541.83, df=202, P-value=0.00000, RMSEA=0.079

Şekil 4. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne ait ikinci düzey DFA sonuçları

Çizelge 5. Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'ne ait ikinci düzey DFA sonuçları (n=271)

Uyum Ölçütleri	Değer	Referans Değerler	
		Kabul Edilebilir Değerler	İyi Uyum Değerleri
X ² (Ki-Kare)	541,83	-	-
Sd (Serbestlik Derecesi)	202	-	-
X ² /Sd	2,682	<5	<2
IFI	0,970	>0,90	>0,95
RMSEA	0,079	<0,10	<0,08
RMR	0,056	<1,0	<0,5
SRMR	0,053	0,05-0,10	0,00-0,05
CFI	0,970	>0,90	>0,95
PGFI	0,680		>0,50
PNFI	0,840		>0,50

Şekil 4'de görüldüğü üzere Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin ikinci düzey DFA analizinde modifikasyon önerileri doğrultusunda M4 ile M6; M18 ile M19; M20 ile M21 arasında modifikasyon yapılmıştır. Tam ve arkadaşları (2013) tarafından ortaya konan 22 madde ve dört faktörlü yapının ikinci düzey DFA model uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir. X²/Sd ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir değerler arasında olduğu RMSEA, RMR, IFI, CFI, PGFI ve PNFI değerlerinin iyi uyum değerleri arasında olduğu görülmektedir.

Benzer ölçekler geçerliliği

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği (129,26±12,58) ile Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği (272,46±40,95) arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (r=0,644; p=0,000).

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin güvenilirliğine yönelik olarak yapılan analizler arasında sırasıyla iç tutarlılığına ilişkin yapılan analizler ile zamana karşı değişmezlik için yapılan korelasyon analizine yer verilecektir.

İç tutarlılık

Öncelikle her bir madde ile ölçekten alınan toplam puanların korelasyon katsayısına bakılmıştır. Katsayıların 0,58≤r≤0,80 arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca her bir madde ile ölçeğin toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır (p=0,000).

Benzer bir işlem her bir madde ile maddenin içerisinde bulunduğu alt boyuttan alınan toplam puanlar arasında da yapılmıştır. UU için 0,723≤r≤0,798; EU için 0,672≤r≤0,803;

TB için $0,684 \leq r \leq 0,844$; KU için $0,782 \leq r \leq 0,875$ arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca her bir madde ile içerisinde bulunduğu alt boyuttan alınan toplam puanlar arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($p=0,000$).

Daha sonra ise alt boyutlardan alınan toplam puan ile ölçekten alınan toplam puan arasındaki korelasyon katsayılarına bakılmıştır. Buna göre UU, EU, TB ve KU alt boyutları ile ölçekten alınan toplam puanlar arasında sırasıyla 0,862; 0,814; 0,785 ve 0,811 şeklinde korelasyonlar elde edilmiştir. Toplam puanlar arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($p=0,000$).

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Guttman Split-Half ve Spearman-Brown katsayıları 0,94; birinci ve ikinci yarının alpha değerleri sırasıyla 0,91 ve 0,88; son olarak iki yarı arasındaki korelasyon katsayısı ise 0,89 olarak bulunmuştur.

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği, UU, EU, TB ve KU alt boyutlarının Alpha değerleri sırasıyla 0,943; 0,892; 0,849; 0,798; 0,791 olarak bulunmuştur. Madde çıkarıldığında ölçek Alpha değerleri 0,939 ile 0,943 arasında değişmektedir.

Bir sonraki aşamada Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin tüm maddelerinin madde ölçek toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Bu değerlerin 0.20'nin üstünde olması istenmektedir. Değerler 0,526-0,773 arasındadır. Benzer şekilde alt boyutlara ilişkin madde ölçek toplam korelasyonlara bakılmıştır. Korelasyonlar UU için 0,629-0,727; EU için 0,526-0,722; TB için 0,441-0,702; KU için 0,561-0,685 arasındadır.

Zamana karşı değişmezlik

Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin zamana karşı değişmediğini ortaya koyabilmek için üç haftalık bir zaman aralığında yapılan ön test ($129,20 \pm 14,07$) – son test ($131,92 \pm 11,50$) ölçümleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,702$; $p=0,000$).

TARTIŞMA

Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin geçerli olup olmadığını belirleyebilmek için öncelikle içerik geçerliliği Kendall Uyuşum Katsayısı korelasyon testi ile ve ardından yapı geçerliliği DFA ile yapılmıştır. Son olarak Psikolojik Danışma

Öz-Yeterlik Ölçeği ile korelasyonuna bakılarak benzer ölçekler geçerliliği tamamlanmıştır.

Ölçeğin içerik geçerliliği için çeviri çalışmasından yararlanılmıştır. Ölçek uyarlama çalışmalarında iki ve üzeri çevirmen (Aksayan ve Gözüm, 2002; Erkuş, 2010) olması istenmektedir. İlk aşamada ölçek İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Ölçeğin çeviri çalışması için birbirinden bağımsız üç çevirmen, beş sosyal hizmet doktora mezunu ve bir sosyal hizmet yüksek lisans mezunu tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu çevirilerdeki ifadelerden orijinal İngilizce ifadelerle karşılık gelen ve en doğru anlamı veren maddelere TİK üyeleri ile birlikte karar verilmiştir. Karar verilen maddeler incelendikten sonra Türkçe çevirisi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki bir öğretim üyesine gönderilmiştir. İlk aşama tamamlandıktan sonra ölçek literatürde belirtildiği üzere (Aksayan ve Gözüm, 2002) her iki dile hâkim olan iki bağımsız çevirmen tarafından İngilizceye çevrilmiştir. Yine iki ve üzeri çevirmen (Aksayan ve Gözüm, 2002; Erkuş, 2010) olmasına dikkat edilmiştir. İki bağımsız çevirmen tarafından oluşturulan yeni İngilizce formlar, orijinal İngilizce formu oluşturan yazara gönderilmiş ve değerlendirme istenmiştir. Orijinal ölçek formu oluşturan yazarın onayından sonra ölçeğin Türkçe versiyonu en az sosyal hizmet yüksek lisans mezunu 6 akademisyene gönderilmiştir. Akademisyenlerden, Türk kültürüne uyarlanan maddelerin uygun olup olmadığını değerlendirmeleri istenmiştir. Bu noktada kendilerinden maddelerin uygunluğuna göre maddeleri puanlamaları istenmiştir. 1 ile 10 puan arasındaki akademisyen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, diğer bir ifade ile akademisyenler arasında görüş birliği olduğu tespit edilmiştir. Literatürde akademisyen görüşleri arasında uyum olması gerektiği, uyumun olması için de test sonucunun $p>0,05$ olmasının şart olduğu belirtilmektedir (Field, 2005, 2009, 2013; Güven ve İşler, 2015; Rhodes vd., 2000). Diğer bir ifade ile bu sonuç ölçek ile ilgili akademisyen değerlendirmelerinin birbirinden farklı olmadığı, ölçek ile ilgili benzer düşüncükleri, nihayetinde ölçek ile ilgili düşüncükleri arasında uyumun olduğunu göstermektedir.

Literatürde DFA'nın var olan bir yapının test edilmesi için kullanıldığı ve özellikle uyarlama çalışmaları gibi var olan yapıların test edilmesi için de kullanılması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Ayrıca ölçeğin hem toplam puanı hem de alt boyutlara ilişkin puanı varsa birinci (alt boyutlara ilişkin puan) ve ikinci düzey (ölçek toplam puan) DFA olmak üzere iki düzeyde DFA yapılması önerilmektedir (Seçer, 2017). Birinci ve ikinci düzey DFA sonuçları analiz edilirken birtakım uyum indekslerinden yararlanılmıştır. Ancak literatürde DFA sonuçlarını değerlendirmede hangi uyum indekslerinin standart

olduğuna dair genel kabul görmüş uyum indekslerinin olmadığı dile getirilmektedir (Schermele-Engel vd., 2003; Şimşek, 2007). Bu noktada Hooper ve diğerleri (2008) tarafından önerilen ve örneklem büyüklüğünden etkilenmeyen uyum indeksleri tercih edilmiştir. Bu uyum indeksleri χ^2/sd , RMR, CFI, RMSEA IFI, PNFI, SRMR, ve PGFI olarak belirlenmiştir. Uyum indeksleri belirlendikten sonra uyum indekslerinin kabul edilebilir ve iyi uyum değerlerine çeşitli kaynaklar aracılığı ile karar verilmiştir (Schreiber vd., 2006; Hooper vd., 2008). Birinci ve ikinci düzey DFA sonuçları irdelenirken öncelikle faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerine bakılmıştır. Diğer bir ifade ile bu değerler her bir maddeye ait standardize çözümlene değerlerinin anlamlı olup olmadığını göstermekte ve t değerleri ile ilgili kırmızı ok bulunmaması gerekmektedir. Kırmızı ok t değerlerinin 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığı anlamına gelmektedir. t değerleri 1,96'yı aşarsa 0,05; 2,56'yı aşarsa 0,01 düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna varılır. Kırmızı ok olan ya da 0,05 düzeyinde anlamlı olmayan maddeler modelden çıkarılmaktadır (Jöreskog ve Sorbom, 1996; Özudoğru vd., 2018). Yapılan birinci ve ikinci düzey DFA'da faktörler ve maddeler arasındaki t değerlerinin hepsinin 2.56'yı aştığı ve 0,01 düzeyinde anlamlı olduğu ve bu nedenle hiç bir maddenin atılmasının gerekli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin birinci düzey DFA sonuçlarına ait model uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yüksek ilişki içerisinde olan maddeler arasında kovaryans oluşturabileceği belirtilmektedir (Hooper vd., 2008). Bu nedenle Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin birinci düzey DFA analizinde modifikasyon önerileri doğrultusunda M18 ile M19 arasında modifikasyon yapılmıştır.

Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin ikinci düzey DFA sonuçlarına ait model uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin ikinci düzey DFA analizinde modifikasyon önerileri doğrultusunda M4 ile M6; M18 ile M19; M20 ile M21 arasında modifikasyon yapılmıştır.

Yapı geçerliliği tamamlanan Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği ile ilgili son geçerlilik analizi olan benzer ölçekler geçerliliğine geçilmiştir. Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği ile Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,64$; $p=0,000$). Literatürde korelasyon katsayısı ile ilgili farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Kimi kaynakta korelasyon katsayısı 0,36-0,65 (Karasar, 2016); kimi kaynakta ise 0,50-0,70 (Durmuş

vd., 2011) arasında ise orta düzey ilişki olduğu anlamına geldiği belirtilmektedir. Bu sonuçlara göre Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği arasında pozitif yönlü, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin güvenilir olup olmadığını belirleyebilmek için ölçeğin iç tutarlılığına ve zamana karşı değişmezliğine bakılmıştır. Buna ilişkin olarak iç tutarlılığı belirleyebilmek için madde istatistikleri ve testi yarılama analizleri yapılmış ve Cronbach Alpha Katsayısından yararlanılmıştır. Zamana karşı değişmezliğini belirleyebilmek için ölçek üç hafta ara ile aynı örnekleme uygulanmıştır.

Ölçeğin iç tutarlılığını ortaya koyabilmek amacıyla öncelikle madde istatistikleri yapılmıştır. Ölçeğin her bir maddesine ait puanlar ile ölçekten alınan toplam puanlar arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($p=0,000$). Madde puanları ve ölçek toplam puanı arasında yüksek düzeyde korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($0,58 \leq r \leq 0,80$). Ölçeğin her bir maddesine ait puanlar ile içerisinde bulunduğu alt boyutların toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($p=0,000$). Madde puanları ve Uygulama Uygunluğu ($0,72 \leq r \leq 0,80$), Etik Uygunluk ($0,67 \leq r \leq 0,80$), Toplumsal Bilinç ($0,68 \leq r \leq 0,84$), Kişisel Uygunluk ($0,78 \leq r \leq 0,88$) alt boyutlarının toplam puanı arasında yüksek düzeyde korelasyonların olduğu belirlenmiştir. Son olarak ölçeğin her bir alt boyutundan alınan toplam puanlar ile ölçeğin tamamından alınan toplam puanlar arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($p=0,000$). Ölçek toplam puanı ve Uygulama Uygunluğu ($r=0,86$), Etik Uygunluk ($r=0,81$), Toplumsal Bilinç ($r=0,79$), Kişisel Uygunluk ($r=0,81$) alt boyutlarının toplam puanı arasında yüksek düzeyde korelasyonların olduğu tespit edilmiştir. Literatürde madde-toplam puan arasındaki korelasyonun pozitif, yüksek ve anlamlı olmasının gerekli olduğu belirtilmektedir. Korelasyonun pozitif, yüksek ve anlamlı olmasının maddelerin benzer tutumları ölçtüğü ve ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğu anlamına geldiği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2011, 2017). Bir maddenin ölçülmek istenen özelliğiyle ilişkisinin yüksek olması isteniyorsa, korelasyon katsayısının da o derece yüksek olması beklenmektedir. Eğer herhangi bir madde ve toplam puan arasında düşük korelasyon varsa o maddenin ölçekteki diğer maddeler ile aynı özelliği ölçmediği sonucuna ulaşılır ki bu sonuç o maddenin güvenilirliği konusunda şüphe uyandırır ve ölçekten çıkarılması istenir (Ercan ve İsmet, 2004). Madde-toplam puan arasındaki korelasyonun yorumlanmasında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile ölçüt alınan değerler birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Örneğin madde-toplam puan

arasındaki korelasyonun $r \geq 0,50$ olması aksi takdirde o maddeden kuşkulandırılması gerektiği belirtilmektedir (Doering vd., 2018; Eisma vd., 2014; Karasar, 2016; Tang vd., 2018). Tabachnick ve Fidell (2007) ölçüt değeri olarak 0,35'in temel alınması ve bu değer altındaki maddelerin ölçekten çıkarılması gerektiğini belirtmektedirler. Diğer taraftan 0,30 (Büyüköztürk, 2011, 2017) ve 0,20 (Ege ve Eryılmaz, 2005; Tavşancıl, 2002) değerlerini eşik kabul eden araştırmacılar da bulunmaktadır. Çalışma kapsamında madde-toplam puan arasındaki korelasyonun değerlendirilmesinde 0,30 değeri (Büyüköztürk, 2011, 2017) ölçüt olarak kabul edilmesine rağmen korelasyon katsayılarının literatürdeki dört farklı kriteri de sağladığı tespit edilmiştir.

Ölçeğin madde istatistiklerine madde-toplam korelasyonları incelenerek devam edilmiştir. Madde-toplam korelasyonların yorumlanmasında çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır (Akduman ve Cantürk, 2010; Akın-Korhan vd., 2013; Doering vd., 2018; Eisma vd., 2014; Ercan ve İsmet, 2004; Şahin ve Gülleroğlu, 2013; Tang vd., 2018; Yaşar, 2014). Literatürde madde-toplam korelasyon değerinin yorumlanmasında farklı ölçütler yer almaktadır. Bir görüşe göre 0,50 (Newman vd., 1996) diğer görüşe göre 0,40'ın altındaki değerler ölçekten çıkarılmalıdır (Mattick ve Clarke, 1998; Yaşar, 2014). Başka bir görüşe göre madde toplam korelasyonun değerlendirilmesinde 0,30 değerinin temel alınması gerektiği ve bu değer altındaki maddelerin ölçekten çıkarılması gerektiği ifade edilmektedir (Akduman ve Cantürk, 2010). Son olarak madde toplam korelasyonun değerlendirilmesinde 0,20 değerinin temel alınması gerektiği ve bu değer altındaki maddelerin ölçekten çıkarılması gerektiği ifade edilmektedir (Akın-Korhan vd., 2013). Madde-toplam korelasyonların ölçüt alınacak değerin üstünde olması ilgili maddenin ayırıcılığa sahip olduğu anlamına ek olarak ilgili maddenin bütünü ile ölçülmek istenen özelliğe katkı sunduğu ifade edilebilmektedir (Şahin ve Gülleroğlu, 2013). Tüm madde-toplam korelasyonların yüksek olduğu bulunmuştur ($0,53 \leq r \leq 0,78$). Uygulama Uygunluğu ($0,63 \leq r \leq 0,73$), Etik Uygunluk ($0,53 \leq r \leq 0,72$), Toplumsal Bilinç ($0,44 \leq r \leq 0,70$), Kişisel Uygunluk ($0,56 \leq r \leq 0,69$) alt boyutlarının madde-toplam korelasyonlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak madde-toplam korelasyonları değerlendirildiğinde maddelerin oldukça yüksek ayırıcılık indeksine sahip olduğu söylenebilir.

Literatürde güvenilirlik katsayısının değerlendirilmesinde ölçüt alınacak değerler ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Şencan (2005), Özdamar (2002) ve Tavşancıl (2002) güvenilirlik için 0,80 değerinin yüksek güvenilirlik için ölçüt kabul etmektedirler. Ancak birçok kaynakta ölçeğin güvenilirliği için 0,70 değeri eşik değer olarak kabul edilmektedir

(Bland ve Altman, 1997; DeVellis, 2016; Nunnally, 1978; Nunnally ve Bernstein, 1994; Sipahi ve diğ., 2008; Streiner, 2003; Tavşancıl, 2002; Tezbaşaran, 1997). Soru sayısı az ve yeni ölçekler için güvenilirlik katsayılarının 0,60 değerinin temel alınabileceği de belirtilmektedir (Nunnally, 1978; Sipahi vd., 2008). Bu anlamda Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin ve ölçeğe ait tüm alt boyutlarının güvenilirlik katsayılarının literatürde belirtilen tüm kriterleri karşıladığı ve bu nedenle de oldukça güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Ek olarak herhangi bir madde atıldığı takdirde ölçeğin Alpha değerinin yükselmediği belirlenmiştir. Literatürde eğer bir maddenin çıkarılması durumunda ölçeğin veyahut alt boyutun Cronbach Alpha değeri yükseliyorsa o maddenin ölçekten çıkarılması önerilmektedir (Doering vd., 2018). Çalışmamızda çıkarılması durumunda Cronbach Alpha değerini yükselten madde ile karşılaşılmamıştır.

Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin zamana karşı değişmediğini ortaya koymak için yapılan ölçümler arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,702$; $p=0,000$). Literatürde korelasyon değerinin ne olması gerektiği ile ilgili farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Kimi kaynakta korelasyon katsayısı 0,66-0,85 arasında ise yüksek (Karasar, 2008, 2015, 2016); kimi kaynakta ise 0,70 ve üzerinde ise oldukça yüksek bir ilişki olduğu anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, 2011, 2017; Durmuş ve diğ., 2011). Tüm bu sonuçlar Sosyal Hizmet Uygulaması için Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı yurt dışında sosyal hizmet uzmanlarının sosyal hizmet uygulamasındaki mesleki uygunluğunu ölçen ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış bir ölçeği Türkçeye uyarlamaktır. Araştırma kapsamında Tam ve diğerleri (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlilik-güvenirlik çalışması yapılan Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması yapılmış; yapılan analizler sonucunda Türkçe uyarlamasının geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır. Araştırma kapsamında Tam ve diğerleri (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlilik-güvenirlik çalışması yapılan Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışmalarında örneklem olarak sosyal hizmet uzmanları esas alınmıştır. Ölçeğin farklı örneklem grupları üzerinde de çalışılması, özellikle sosyal hizmet lisans öğrencileri üzerinde kullanılması, ölçeğin sosyal hizmet mesleği ile

ilgilenen farklı kişiler arasında doğuracağı sonuçların değerlendirilebilmesi için önerilmektedir.

Araştırmaya İlişkin Etik Bilgiler

Araştırma ile ilgili Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 27.12.2017 tarih, 2274 sayı ve 2017/66 karar no ile izin alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Akduman, G. G., & Cantürk, G. (2010). Cinsel istismara uğrayan çocuklara karşı tutum ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması (Üniversite öğrencileri örneklemi). *Adli Tıp Dergisi*, 24(2), 22-29.
- Akgül, A. (2005). Tibbi arastırmalarda istatistiksel analiz teknikleri. Ankara: Emek Ofset Ltd. Şti.
- Akın-Korhan, E., Hakverdioğlu-Yönt, G., Ak, B., & Erdemir, F. (2013). Hemşirelik tanıları algılama ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirliği. *Turkish Journal of Research and Development in Nursing*, 15(3), 13-25.
- Aksayan, S., & Gözüm, S. (2002). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber I: Ölçek uyarlama aşamaları ve dil uyarlaması. *Hemşirelik Araştırma Dergisi*, 4(1), 9-14.
- Alpar, R. (2011). *Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Alpar, R. (2016). Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Andrew, D. P., Pedersen, P. M., & McEvoy, C. D. (2011). *Research methods and design in sport management: Human Kinetics*.
- Barlow, C., & Coleman, H. (2003). Suitability for practice guidelines for students: A survey of Canadian social work programmes. *Social Work Education*, 22(2), 151-164.
- Bartlett, M. S. (1950). Tests of significance in factor analysis. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 3(2), 77-85.
- Başer, D., & Kırlıoğlu, M. (2019). Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Alan Uygulamasına Yönelik Beklentileri ve Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(2), 390-416.
- Berg, J. M., Dutton, J. E., & Wrzesniewski, A. (2008). What is job crafting and why does it matter. Retrieved form the website of Positive Organizational Scholarship on April, 15, 2011.

- Berkün, S. (2010). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Çalışma Hayatında Karşılaştıkları Mesleki Sorunlar: Bursa Örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(1), 99-109.
- Bilge, A. (2006). Ruhsal Hastalığa Yönelik İnançlar Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. (Doktora), Ege Üniversitesi, İzmir.
- Bilge, A., & Çam, O. (2008). Ruhsal hastalığa yönelik inançlar ölçeğinin geçerliliği ve güvenirliliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9(2), 91-96.
- Bland, J. M., & Altman, D. G. (1997). Statistics notes: Cronbach's alpha. *Bmj*, 314(7080), 572.
- Brear, P., Dorrian, J., & Luscri, G. (2008). Preparing our future counselling professionals: Gatekeeping and the implications for research. *Counselling and Psychotherapy Research*, 8(2), 93-101.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cerny, B. A., & Kaiser, H. F. (1977). A study of a measure of sampling adequacy for factor-analytic correlation matrices. *Multivariate Behavioral Research*, 12(1), 43-47.
- Ceylan, H., Gül, N., & Öksüz, M. (2016). Sosyal Çalışmacılarda İş Doyumu ve Tükenmişliğe Etki Eden Faktörlerin Sosyal Hizmet Alanlarına Göre Karşılaştırmalı İncelenmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*(11), 43-69.
- Cobb, N. H., & Jordan, C. (1989). Students with questionable values or threatening behavior: Precedent and policy from discipline to dismissal. *Journal of Social Work Education*, 25(2), 87-97.
- Cole, B. S., & Lewis, R. G. (1993). Gatekeeping through termination of unsuitable social work students: Legal issues and guidelines. *Journal of Social Work Education*, 29(2), 150-159.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- DeVellis, R. F. (2016). *Scale development: Theory and applications* (Vol. 26). London: Sage Publications.

- Doering, B. K., Barke, A., Friehs, T., & Eisma, M. C. (2018). Assessment of grief-related rumination: validation of the German version of the Utrecht Grief Rumination Scale (UGRS). *BMC psychiatry*, 18(1), 43-53.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2011). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Ege, E., & Eryılmaz, G. (2005). Genital hijyen davranışları envanterinin (GHDE) geliştirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(3), 67-75.
- Eisma, M. C., Stroebe, M. S., Schut, H. A., Van Den Bout, J., Boelen, P. A., & Stroebe, W. (2014). Development and psychometric evaluation of the Utrecht Grief Rumination Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 36(1), 165-176.
- Erbay, E., & Sevin, Ç. (2013). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet 4. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Süreçlerine ve Gelecekteki Meslek Yaşamlarına İlişkin Görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(1), 25-40.
- Ercan, İ., & İsmet, K. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-216.
- Erkuş, A. (2010). Psikometrik terimlerin Türkçe karşılıklarının anlamları ile yapılan işlemlerin uyumsuzluğu. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2), 72-77.
- Field, A. P. (2005). Kendall's coefficient of concordance. In B.S.Everitt & D. C. Howel (Eds.), *Encyclopedia of Statistics in Behavioral Science* (Vol. 2, pp. 1010–1011). Chichester: Wiley VCH.
- Field, A. P. (2005). Kendall's coefficient of concordance. *Encyclopedia of Statistics in Behavioral Science*.
- Field, A. P. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. London: SAGE Publications.
- Field, A. P. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. London: SAGE Publications.
- Gökçearslan-Çıfci, E., & Gönen, E. (2011). Sosyal Hizmet Uygulamalarında Etik Karar Verme Süreci. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(2), 149-160.
- Gözüm, S., & Aksayan, S. (2003). Aksayan S. Kulturlerarasi olcek uyarlamasi icin rehber II: Psikometrik ozellikler ve kulturlerarasi karsilastirma. *Hemşirelikte Arastirma Gelistirme Dergisi*, 5(1), 3-14.
- Grove, S. K., Burns, N., & Gray, J. (2012). *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence*. St. Louis, MO: Elsevier Saunders.

- Güven, Ş. T., & İşler, A. (2015). Epilepsili Çocuklarda nöbet öz-yeterlik ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Arch Neuropsychiatr*(52), 47-53.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Hudson, W. W. (1982). A measurement package for clinical workers. *The Journal of applied behavioral science*, 18(2), 229-238.
- Jöreskog, K. G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL 8: Structural equation modeling*. Chicago, IL: Scientific Software International Corp.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31-36.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kırlioğlu, M. (2019). Güçler Temelli Yaklaşım ve Güçlendirme: Kolektif Kimlik, Bilgi-Beceri, Benlik Kavramı, Eleştirel Farkındalık, Harekete Geçme. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 2248-2277.
- Kırlioğlu, M. (2020). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Kişisel ve Mesleki Güç Algılarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 31(1), 174-202.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford publications.
- Koerin, B., & Miller, J. (1995). Gatekeeping policies: Terminating students for nonacademic reasons. *Journal of Social Work Education*, 31(2), 247-260.
- Lafrance, J., Gray, E., & Herbert, M. (2004). Gate-keeping for professional social work practice. *Social Work Education*, 23(3), 325-340.
- Larson, L. M. (1998). The social cognitive model of counselor training. *The Counseling Psychologist*, 26(2), 219-273.
- Larson, L. M., Suzuki, L. A., Gillespie, K. N., Potenza, M. T., Bechtel, M. A., & Toulouse, A. L. (1992). Development and validation of the counseling self-estimate inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 39(1), 105.
- Lyons, K. (1997). *Social Work in Higher Education: Demise or Development?* Aldershot: Ashgate.

- Macdonald, K. M. (1995). *The Sociology of the Professions*. London: SAGE Publications..
- Mattick, R. P., & Clarke, J. C. (1998). Development and validation of measures of social phobia scrutiny fear and social interaction anxiety1. *Behaviour research and therapy*, 36(4), 455-470.
- Miller, J., & Koerin, B. (1998). Can we assess suitability at admission? A review of MSW application procedures. *Journal of Social Work Education*, 34(3), 437-452.
- Moore, L. S., & Urwin, C. A. (1990). Quality control in social work: The gatekeeping role in social work education. *Journal of Teaching in Social Work*, 4(1), 113-128.
- Moore, L. S., Dietz, T. J., & Jenkins, D. A. (1998). Issues in gatekeeping. *Journal of Baccalaureate Social Work*, 4(1), 37-50.
- Newman, C. W., Jacobson, G. P., & Spitzer, J. B. (1996). Development of the tinnitus handicap inventory. *Archives of Otolaryngology–Head & Neck Surgery*, 122(2), 143-148.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric Theory* (Vol. 3). New York: McGraw-Hill
- Özdamar, K. (2002). *Paket Programlar ile İstatistik Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Özüdoğru, H. Y., Kan, A., Uslu, L., & Yaman, E. (2018). Yerel halkın Suriyelilere yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(40/2), 115-140.
- Pamukçu, B., & Demir, A. (2013). Psikolojik danışma öz-yeterlik ölçeği Türkçe formu'nun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(40), 212-221.
- Pett, M. A., Lackey, N. R., & Sullivan, J. J. (2003). *Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research*. London: SAGE Publications.
- Rhodes, A., Jasani, B., Barnes, D. e., Bobrow, L., & Miller, K. (2000). Reliability of immunohistochemical demonstration of oestrogen receptors in routine practice: interlaboratory variance in the sensitivity of detection and evaluation of scoring systems. *Journal of clinical pathology*, 53(2), 125-130.
- Ryan, M., Habibis, D., & Craft, C. (1997). Guarding the gates of the profession: Findings of a survey of gatekeeping mechanisms in Australian Bachelor of Social Work programs. *Australian Social Work*, 50(3), 5-12.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research online*, 8(2), 23-74.

- Schreiber, J. B., Nora, A., Stage, F. K., Barlow, E. A., & King, J. (2006). Reporting structural equation modeling and confirmatory factor analysis results: A review. *The Journal of educational research*, 99(6), 323-338.
- Seçer, İ. (2017). SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sharma, S. S. (1996). *Applied multivariate techniques*. New York: John Wiley Sonc Inc.
- Sheafor, B. W., & Horejsi, C. R. (2014). *Sosyal Hizmet Uygulaması: Temel Teknikler ve İlkeler*. Ankara: Nika Yayınevi.
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2008). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Streiner, D. L. (2003). Starting at the beginning: an introduction to coefficient alpha and internal consistency. *Journal of personality assessment*, 80(1), 99-103.
- Şahin, D. B., & Gülleroğlu, H. D. (2013). Likert tipi ölçeklere madde seçmede kullanılan farklı madde analizi teknikleri ile oluşturulan ölçeklerin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 1(2), 18-28.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şimşek, Ö. F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Ttemel ilkeler ve LISREL uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). Using multivariate statistics, 5th. *Needham Height, MA: Allyn & Bacon*.
- Tam, D. (2003). Gatekeeping in Bachelor of Social Work Field Education. *Women in Welfare Education*, 6, 51-63.
- Tam, D. (2004). *Gatekeeping in Baccalaureate of Social Work (BSW) Field Education*. (Unpublished Doctoral Dissertations), University of Calgary, Alberta, Canada.
- Tam, D., & Coleman, H. (2009a). Defining criteria on professional suitability for social work practice. *Journal of Baccalaureate Social Work*, 14(2), 105-121.
- Tam, D., & Coleman, H. (2009b). Construction and validation of a professional suitability scale for social work practice. *Journal of Social Work Education*, 45(1), 47-63.
- Tam, D., & Coleman, H. (2011). Validation Study of a Gatekeeping Attitude Index for Social Work Education. *Journal of Teaching in Social Work*, 31(5), 505-522.
- Tam, D., & Kwok, S. M. (2007a). Controversy Debate on Gatekeeping in Social Work Education. *International Journal of Learning*, 14(2), 195-203.

- Tam, D., & Kwok, S. M. (2007b). The Premise of an Educational Continuum in Social Work Education. *The International Journal of Learning*, 14(2), 47-56.
- Tam, D., Coleman, H., & Boey, K.-W. (2012). Professional suitability for social work practice: A factor analysis. *Research on Social Work Practice*, 22(2), 227-239.
- Tam, D., Twigg, R. C., Boey, K.-W., & Kwok, S.-M. (2013). Confirmatory Factor Analysis on the Professional Suitability Scale for Social Work Practice. *Research on Social Work Practice*, 23(4), 467-478.
- Tang, S., Eisma, M. C., Li, J., & Chow, A. Y. (2018). Psychometric Evaluation of the Chinese version of the Utrecht Grief Rumination Scale (UGRS). *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 26(2), 262-272.
- Tatlıdil, H. (1996). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz*. Ankara: Cem Web Ofset Ltd. Sti.
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Uzunaslan, Ş., & Gökçearslan-Çıfci, E. (2019). Sosyal Hizmet Uygulamalarında Kültürel Yetkinliği Geliştirmenin Önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 213-230.
- Waltz, C. F., Strickland, O. L., & Lenz, E. R. (2010). *Measurement in nursing and health research*. New York: Springer Publishing Company.
- Yaşar, M. (2014). İstatistiğe yönelik tutum ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3), 59-75.
- Zastrow, C. (2013). *Sosyal hizmete giriş*. Ankara: Nika Yayınevi.
- Zengin, O., & Altındağ, Ö. (2016). Bir İnsan Hakları Mesleği Olarak Sosyal Hizmet. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 27(1), 179-190.

EK-1 Sosyal Hizmet Uygulamasında Mesleki Uygunluk Ölçeği Nihai Formu

Bu bölümde sizden sosyal hizmet uygulamasında mesleki uygunluğa ilişkin bir öz değerlendirme yapmanız istenmektedir. Bazı maddeler ölçeğin kalitesinden emin olunması için eklenmiştir. Lütfen seçtiğiniz yanıtı kontrol ederek maddelere ne ölçüde katılıp katılmadığınızı derecelendiriniz. Her bir madde için durumunuzu en iyi yansıtan cevabı seçtiğinizden emin olunuz.

Aşağıdaki ölçekte 1 'den 7'ye kadar rakamlar yer almaktadır. Kendinize uygun olan rakamı işaretleyiniz.											
1	2	3	4	5	6	7					
Kesinlikle Katılmıyorum				Kesinlikle Katılıyorum							
Kendimi.....					1	2	3	4	5	6	7
1.Kendimi mesleki uygulama becerilerini geliştirecek geri bildirimlere açık biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.Kendimi özel hayatındaki sorunları yönetebilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.Kendimi kişisel değer ve inançlarının farkında olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.Kendimi baskıya karşı çıkan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.Kendimi bilgilerinin bir bağlamdan diğerine aktarabilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.Kendimi müracaatçılarla sınırlarını net bir şekilde koruyabilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.Kendimi olumsuz yaşam deneyimlerini yönetebilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8.Kendimi sözsüz iletişim becerilerini etkili bir şekilde kullanan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9.Kendimi sosyal değişime aday olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10.Kendimi her bir bireyin onur ve değeri olduğuna inanan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11.Kendimi güçlü yönlerinin farkında olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12.Kendimi sosyal eşitsizliği değiştirmeye aday olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13.Kendimi kişisel önyargılarını sorgulayabilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.Kendimi mesleki gücünü sorumlu bir şekilde kullanan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15.Kendimi doğruluk, dürüstlük sergileyen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16.Kendimi kişilerarası ilişki becerileri iyi olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17.Kendimi mesleki ve kişisel ilişkileri birbirinden ayırabilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18.Kendimi geri bildirim almaya olumlu yaklaşan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19.Kendimi kişisel sınırlılıklarının farkında olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20.Kendimi sosyal adaleti geliştirmeye aday olan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21.Kendimi mantıklı kararlar verebilen biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22.Kendimi kişisel sorunlarının üstesinden gelmek için sorumluluk alan biri olarak görüyorum.					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐